For cited: *Işık, M. & Modakik, H. (2022). Content of Tolstoy's (D.1910) Hadith Selection. Journal of Strategic Research in Social Science, 8 (2), 105-122.*

Crossref *doi: 10.26579/josrss.8.2.3*

Research Article/Araştırma Makalesi

Journal of Strategic Research in Social Science (JoSReSS)
www.josrss.com
ISSN: 2459-0029

Year: 2022
Volume: 8
Issue: 2

Content of Tolstoy's (D.1910) Hadith Selection*

Mustafa IŞIK[1] & Hidayetullah MODAKİK[2]

Keywords
Hadith, Tolstoy, Muhammad, Suhrawardy, Selection.

Abstract
We can benefit from social sciences to understand hadiths and to grasp their universal significance. One of them is literature. As a matter of fact, the Arab writer Câhız (d.255/869) saved a hadith called "Umar's sermon" in his literature book because he found it literary.
At the beginning of 1900 the Russian literati Tolstoy reaches the English version of the book 'The Hadiths of Muhammad'. This work is a hadith book written by Abdullah Me'mun Sühreverdî (d.1935) in English and published in 1905.
It is to translate the hadiths originally in Arabic into English, to enable those who speak English to access that information. In religious terminology, it is called communion. In the 19th century, the enlightened of Muslim countries, whose people fell into a colonial state, produced works in the dominant language. One of them took place in India, which was a British colony. Abdullah Me'mun Suhrawardi is a young lawyer from India who was educated in England.
Tolstoy selected 93 of the nearly 450 texts in this book and translated them into Russian and published them in 1909. The selection of nearly 100 texts that Tolstoy, who has a philosophical view as well as being a author, made before 1910 under the name of 'Hadiths of the Prophet Muhammad that are not included in the Qur'an is important for us. Do Tolstoy's (death 1910) hadith selections give us an opportunity to understand the hadiths and their importance in the universal dimension?
There are 93 texts in the translation from Russian to Turkish. When the English version of the selected book was published in the 1940s, it is called 'We re-translated 150 of the 451 hadiths in the original publication and deleted 35 of which we could not find the original Arabic.' What would the 35 differences be? That's why we cannot find some texts translated from Russian to Turkish in the original English text. However, Tolstoy has benefited from the book published in 1905 that auditions he published in 1909; made elections.
Based on all these problems, what could be our method?
We will try to determine of the 93 texts, which subjects they attach importance to based on the 'keywords'. We will try to reveal what these features and beauties can be, based on the texts as much as possible.

Article History
Received
12 Nov, 2022
Accepted
27 Dec, 2022

---

* Bu çalışma, 5-7 Kasım 2021 tarihinde Van'da düzenlenen "Uluslararası Din, Düşünce ve Ahlak Sempozyumu'nda sunulan tebliğin geliştirilmiş ve makaleye dönüştürülmüş halidir.

[1] Corresponding Author. ORCID: 0000-0001-7068-6253. Prof. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, mustafaisik@nevsehir.edu.tr
[2] ORCID: 0000-0001-7193-5071. Yrd. Doç. Dr., Hidayetullah Modakik, Takhar Üniversitesi, Şeriat Fakültesi, Afganistan, modakikhidayet@gmail.com

Tolstoy'un (Ö.1910) Hadis Seçkilerinin İçeriği*

Anahtar Kelimeler
Hadis, Tolstoy, Muhammed, Suhreverdi, Seçki.

Özet
Hadisleri anlama ve evrensel boyutta önemini kavrama konusunda sosyal bilimlerden yararlanabiliriz. Bunlardan birisi de edebiyattır. Nitekim Arap edebiyatçısı Câhız (ö.255/869) "Hz. Ömer'in hutbesi" olarak geçen bir hadisi, edebiyatla ilgili kitabında, edebî bulduğu için kaydetmiştir.
Rus edebiyatçısı Tolstoy 1900'ün başlarında "Hz. Muhammed'in Hadisleri" adlı kitabın İngilizcesine ulaşır. Bu eser, Abdullah Me'mun Sühreverdî'nin (ö.1935) İngilizce olarak yazıp 1905'de yayınlattığı bir hadis kitabıdır.
Orijinali Arapça olan hadisleri İngilizceye çevirmek, İngilizce bilenlerin o bilgilere ulaşabilme imkânı sağlamaktır. Dini terminolojide bunun adı, tebliğdir. 19. yüzyılda sömürge durumuna düşen halkı Müslüman ülkelerin aydınları hâkim dilde eserler vermişlerdir. Bunlardan biri de İngiliz sömürgesi olan Hindistan'da gerçekleşmiştir. Abdullah Me'mun Sühreverdî ise Hindistanlı olup İngiltere'de eğitim görmüş genç bir avukattır.
Tolstoy, bu kitapta bulunan 450 civarındaki metinden 93 tanesini seçerek Rusça 'ya çevirir ve 1909 yılında yayınlar. Edebiyatçı olmanın yanında felsefi yönü de bulunan Tolstoy'un 1910 öncesinde "Hazreti Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Hadisleri" adıyla yaptığı 100'e yakın metin seçkisi bizim için önem arz etmektedir. Tolstoy'un (ö.1910) hadis seçkileri acaba hadislerin anlama ve evrensel boyuttaki önemini kavrama konusunda bize bir imkân verir mi?
Rusçadan Türkçeye yapılan tercümede 93 metin bulunmaktadır. Seçki yapılan kitabın İngilizcesi 1940'larda yayınlandığında "Orijinal yayındaki 451 hadisten 150'sini yeniden tercüme ettik ve orijinal Arapçayı bulamadığımız 35'ini sildik." denilmektedir. Aradaki 35 fark ne olacaktır? Bu yüzden Rusçadan Türkçeye çeviride olan bazı metinleri İngilizce aslında bulamıyoruz. Oysa Tolstoy 1909'da yayınladığı seçmelerde, 1905'de yayınlanan kitaptan yararlanmış; seçkiler yapmıştı.
Bütün bu sorunlardan hareketle, yöntemimiz ne olabilir?
93 metnin, anahtar kelimelerden hareketle, hangi konulara önem verdiğini belirlemeye gayret edeceğiz. Biz bu özellik ve güzelliklerin ne olabileceğini, olabildiğince metinlerden hareketle ortaya koymaya çalışacağız.

Makale Geçmişi
Alınan Tarih
12 Kasım 2022
Kabul Tarihi
27 Aralık 2022

1. Giriş

Hadislerin sıhhatini tespiti ve anlamayı kolaylaştırma konusunda sosyal bilimlerden yararlanabiliriz. Bunlardan birisi de edebiyattır. Nitekim Arap edebiyatçısı Câhız (ö.255/869) "Hz. Ömer'in hutbesi" olarak geçen bir hadisi, edebiyatla ilgili kitabında, edebî bulduğu için kaydeder.[3] Aynı şekilde Aynî (ö. 855/1451) Sahihu'l-Buhari şerhinde, Sahih'in ilk hadisi için 18 soru sorar. Bunların içinde "Beyan, Bedîî, Meânî" gibi, edebiyatla ilgili sorular bulunmaktadır.[4] Bu anlamda sözün edebî olması önem arz etmektedir.

Edebî özelliği olan bir metin, hadis edebiyatı dışındaki eserlerde de geçebilmektedir.

---

3 Ebû Osman, Câhız, el-Beyân ve't-tebyîn, (Beyrut: Mektebetü Hilal, 1423), 2/18.

4 Ebû Muhammed, Aynî, Umdetü'l-Kârî şerhi Sahihi'l-Buhârî, (Beyrut: Daru İhyai't-Turasi'l-Arabî, ts.) 1/36-41. Mustafa Işık, 5N1K'dan Hareketle Hadisleri Anlama Yöntemi, (Ankara: Fecr, 2018), 56-57, 195-200.

Edebiyatçı olan ve felsefi yönü de bulunan Rus entelektüel Tolstoy'un 1910 öncesinde "Hazreti Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Hadisleri" adıyla yaptığı 100'e yakın metin seçkisi bulunmaktadır. Bu seçkiyi, Abdullah Me'mun Sühreverdî'nin (ö.1935) İngilizce olarak yazıp 1905'de yayınlattığı hadis kitabından[5] yapmıştır.

Rus entelektüel Tolstoy'un (ö.1910) "hadis seçkileri" acaba bize bir imkân verir mi?

Hadislerin sıhhat durumu bir yana, Rus bir entelektüelin seçkileri, seçkilerin içeriği ve edebî olmanın ötesinde, dünyayı sunulacak alternatif reçeteyi göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Özelde Rus okura, genelde tüm okuyucularına sunduğu reçetenin esasen Rusçaya yapılan tercümesi, bir edibin dilinden olduğu için, edebî olmalıdır. Ancak önce Azerbeycan Türkçesine sonra da Türkiye Türkçesine çevrildiğinden; biz bunu göremiyoruz.

Türkçe olarak "Hz. Muhammed- Tolstoy-Lev Tolstoy'un Hz. Muhammed'le İlgili Gizlenen Kitabı"[6] adını gördüğümde kitabı hemen satın aldım. Hadisçi olduğum için, öncelikle "Hz. Muhammed'in Hadisleri" bölümünü okudum. Toplamda 93 metin vardı. Seçkilerin ön ve arkasında Tolstoy veya kitabıyla ilgili yazılar bulunmaktaydı.

Rus entelektüel Tolstoy ne yapmak istemişti? Bunu yaptığı seçkilerden anlamak mümkün olabilirdi. Bu yüzden seçkilere ve seçki yaptığı esere ulaşmaya çalıştık.

2. Hazreti Muhammed'in Sözleri Kitabı

Ticaretteki arz-talebi belirleyen, ihtiyaçtır. Esasen kitaplar da bir ihtiyaç üzerine yazılır. Sühreverdî'nin kitabının da bir ihtiyaç üzerine yazıldığı anlaşılmaktadır. Güçlenen İngiltere Hindistan'ı sömürge yapmış; Mısır'ı Osmanlı'nın elinden almıştır. Bu ortamda, kurtuluş için çeşitli fikirler öne atılmıştır. Bunlardan birisi de "Panislamizm" denilen; Müslüman milletlerin birlikteliğini sağlamak düşüncesidir. Hadis bilgi ve kültürünün çok güçlü olduğu Hint-alt kıtasında Bengaldeşli Sühreverdî, İngilizce bir kitap derlemiştir. Gelenekte hadis kitaplarında hadislerin kaynakları verilirken Sühreverdî bu kitapta kaynak göstermemiştir. Amacı, akademik bir kitap yazmak değil; derlediği hadis bilgisini, dünyaya hâkim olmaya başlayan İngiliz dilinde, özelde İngilizce konuşan sömürge halklara, genelde insanlığa sunmaktır.

Abdullah Sühreverdî'nin bu sunumunun yararını gösteren somut örneklerden birisi, Rus entellektüel Tolstoy'un seçkiler yaparak yayınlamasıdır.

Hindistan, geniş bir coğrafyadır. Bu isim 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Hindistan'ın dışında Pakistan (1947) ve Belgaldeş (1971) devletleri isimleriyle de anılacaktır. Kitabın yazarı Abdullah Sühreverdî, Bengaldeş'lidir. Kitabı 1941 yılında yeniden yayınlatan Hasan Sühreverdî, Oxford mezunudur. St. Petersburg Üniversitesi'nde

---

[5] Abdullah Al-Mamun Al-Suhrawardy, The Sayings of Muhammad by Allama Sır Abdullah Al-Mamun Al-Suhrawardy, (London: Arcibald Constable,1905).

[6] Lev Nikolayeviç Tolstoy, Hz. Muhammed-Tolstoy- Lev Tolstoy'un Hz. Muhammed'le İlgili Gizlenen Kitabı, Çev. Dr. Arif Aslan, (İstanbul: Çalıkuşu, 2020).

ve Moskova'daki Kadın Üniversitesi'nde İngilizce öğretmenliği yapmıştır. Kitabın Önsöz'ünde Abdullah için 'rahmetli ağabeyim, kardeşim' hitaplarını kullanmaktadır.

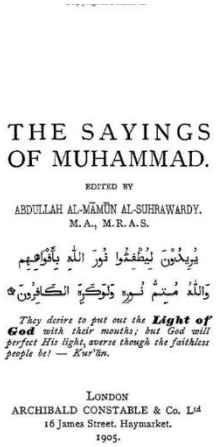
THE SAYINGS
OF MUHAMMAD.

EDITED BY
ABDULLAH AL-MĀMŪN AL-SUHRAWARDY.
M. A., M. R. A. S.

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۝

They desire to put out the **Light of God** *with their mouths; but God will perfect His light, averse though the faithless people be! — Kur'ān.*

LONDON
ARCHIBALD CONSTABLE & Co. Ltd
16 James Street, Haymarket.
1905.

Abdullah Sühreverdî'nin kısa hayatı: "1882'de Dakka'da doğmuştur. Kalküta Üniversitesi'nden birincilikle mezun olduğundan; hukuk branşında yüksek lisans için Londra'ya gönderildi. Abdullah, Pan-İslamizm için yanıp tutuşan genç bir adamdı. Londra Pan-İslam Cemiyeti'ni kurdu. Muhammed'in Sözleri, Cemiyetin yayınlarından biriydi. 1935'te yine Kalküta'da öldü."[7] O yüzyılda Hindistan İngiltere'nin sömürgesiydi. Pan-İslamizm amaçlarına hizmet ettiğini düşündüğümüz yayıncı "Archibald Constable-1905" araştırıldığında daha gerçekçi amaçlara ulaşılabilir.

Bu arada adının başında "Sır" unvanının bulunması, cevaplanması gereken bir sorudur.

Hadisler Arapça olmasına rağmen İngilizce yazılan kitabın 1905 baskısı -bizim- elimizde bulunmamaktadır. Kitabın kapağında Arapça alfabeyle isim olarak[8] bir ayet kullanılmıştır. "Allah'ın nurunu (İslam'ı) ağızlarıyla söndürmek istiyorlar; Allah nurunu tamamlayacaktır, kâfirlerin hoşuna gitmese de!" Bu ayetin hadis kitabına isim olarak kullanılması, kitabın dilinin Arapça olabileceği fikrini uyandırmıştı. Ancak araştırdığımızda yanıldığımızı; kitabın dilinin İngilizce olduğunu gördük. Bu ayetin başlık olarak kullanılması, genç avukat Abdullah'ın ruh halini yansıtması açısından önemlidir.

Rus yazar Tolstoy, seçkilerini bu baskıdan yapmıştı.

1940'lı yıllarda Hasan Sühreverdî tarafından tekrar basılan kitapta birtakım değişiklikler yapılmıştır. Mesela 35 kadar metin kitaptan çıkartılmış, 150 metin İngilizceye yeniden tercüme edilmiştir. İfade aynen şöyledir: "Londra'daki Suudî Arabistan Kraliyet Elçiliği, 'Sözler'i Orijinal Arapça ile karşılaştırdı. Orijinal yayındaki 451 hadisten 150'sini yeniden tercüme ettik ve Arapça'yı bulamadığımız 35'ini sildik."[9]

"İçindekiler" kısmında görüleceği üzere, haberlerin başına konusuyla ilgili birer başlık atılmıştır. Bu başlıklar, paragrafın içeriği hakkında bilgi vermektedir. İlk başlıklar: Of Abstınence/ Yoksulluk, Of Adultery/ Zina, Of Alms-Gıvıng/ Zekât Vermek gibi.

---

7 Abdullah Al-Mamun Al-Suhrawardy, The Sayings of Muhammad By Allama Sır Abdullah Al-Mamun Al-Suhrawardy, (London: John Murray, 1954), 14,15.

8 Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, çev. Selim Gab'în, (Mısrıyye li'n-Neşri ve't-Tevzî, (1987) 7. es-Saf 61/8.

9 Suhrawardy, The Sayings of Muhammad, (1954) 15.

Bu durumda seçkiler öncesi 'Muhammed Kimdir?' sorusunun cevabı olan bir bilgilendirme bölümü ve ardından 94 kadar sözün yer aldığı paragraflar gelmektedir.

20. yüzyılın başlarında yaşanan bu iki harekete yani Sühreverdî'nin telifi ve Tolstoy'un seçkilerine baktığımızda, isabetli olduklarını görmekteyiz. Sühreverdî'nin fikri Panislamizm yani Halkı Müslüman ülkelerin birlikteliği gerekli olmuş fakat güçlü sömürge devletleri karşısında cılız kalmıştır. Ancak ümmetin önderlerine düşen, tebliğ yapmaktır. Sühreverdî de bunu 'kurulan yenidünya düzeninde' yapmıştır. Son Çarın Rusya'sı kısa sürede yıkılmış; yerini "zenginlik-fakirlik karşıtlığı" üzerine kurulan komünizm almıştır. Oysa Tolstoy'un seçkilerine baktığımızda, sonuçta "dünyayı iyilik kurtaracaktır."

3. İslam'la İnsan Arasındaki Engelleri Kaldırmak

Tolstoy 1900'ün başlarında "Hz. Muhammed'in Hadisleri" adlı kitabın İngilizcesine ulaşır. 450 civarında haber bulunan metinlerden 95 kadarını seçerek Rusça 'ya çevirir ve 1909 yılında yayınlar.

Orijinali Arapça olan hadisleri İngilizceye çevirmek, İngilizce bilenlerin o bilgilere ulaşabilme imkânı sağlamaktır. Dini terminolojide bunun adı, tebliğdir. Yüce Allah Elçisi'nin temel görevi olan tebliğ; ölümünden sonra dava arkadaşlarına düşmektedir. 19. yüzyılda sömürge durumuna düşen halkı Müslüman ülkelerin aydınları, bu süreçte İslam'ı anlatmak için hâkim dilde eserler vermişlerdir. Bunlardan biri de İngiliz sömürgesi olan Hindistan'da gerçekleşmiştir. Abdullah Me'mun Sühreverdî, İngiltere'de eğitim görmüş genç bir avukattı. 450 civarındaki hadisi İngilizceye çevirmiş ve yayınlatmıştı. Rus entelektüel Tolstoy bu yayına ulaşmış ve içinden seçkiler yapmış; Rusçaya çevirip yayınlamıştı. Bu anlamda, yoldaki bariyerlerin kalkmasını ve İslam'ın insanlara ulaşmasını sağlamak genelde davet, özelde cihad adını almaktadır.

Bu seçkiler, çarlık döneminde yapılmıştır. Son Rus çarı 2. Nikolay (ö.1918) zamanında Rus meclisi Duma'dan çıkan kararlar, Hristiyanlara olduğu kadar Müslümanlara da din özgürlüğü sağlamaktaydı.[10]

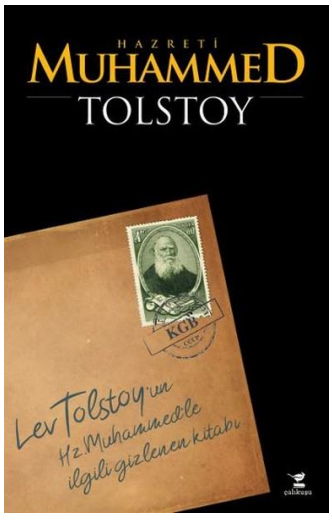

Türkçe tercümenin kapağına konan "Tolstoy'un Hz. Muhammed'le İlgili Gizlenen Kitabı" başlığı ne kadar doğruydu? Birkaç yıl sonrası, zaman olarak Bolşevik devrimi öncesine denk geldiğinden; "bütün dinlere mesafeli olan yönetim" bu kitap konusunda da duyarlı davranmış olmalı ki Türkçeye çevrilen kitabın kapağına "Lev Tolstoy'un Hz. Muhammed'le İlgili Gizlenen Kitabı" kaydı düşülmüş olmalıdır.

Tolstoy, bu eseri 1909'da yayınlandıktan bir yıl sonra ölmüştür. Çarlık döneminde yazılan / basılan kitapçığın Bolşevik Devrimi (1917) sonrasında "dine soğuk bakılan

[10] Lev Nikolayeviç Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, çev. Selim Gab'în, (Dımaşk: Daru'l-Meluhî, haz. Abdulmuîn el-Melûhî, (1997) 12-13.

ülkede" kendi payına düşeni almış olduğunu düşünüyoruz.

"Tolstoy'un Hz. Muhammed'le İlgili Gizlenen Kitabı" başlığı, devrim sonrasıyla ilgili olduğundan; anakronizme düşmemek gerekir.

Türkçeye tercüme Kitabın adı "Hz. Muhammed-Tolstoy" olarak konulmuştur. Oysa tercümenin sonuna konulan Rusça fotokopide adının "Hazreti Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Sözleri" olduğunu görüyoruz.

2005 yılında bu eseri Azerbeycan Türkçesine çeviren Prof. Dr. Telman Hurşidoğlu ve Aliyev Vakıf Tehmezoğlu Halilov 'Önsöz'de şöyle demektedirler: "Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği döneminde Tolstoy'un eserleri tekrar tekrar basılırken 'Muhammed'in Kur'an-ı Kerim'e Girmeyen Hadisleri' derlemesi nedense hiç yayımlanmamıştır. "Tolstoy gibi dâhi bir kalem sahibi, İslâm'a büyük rağbeti ve saygısı olan bir şahıs, eserine isim seçerken metodolojik bir yanlışa düşer. L. Tolstoy'un risalesi, 1990 yılında, kendi dili olan Rusçada basılmıştır. Maalesef, Tolstoy'un hatasını risalenin Azerbaycan baskısının editörlüğünü yapan yayıncı Kayıbov da tekrarlamıştır. Biz ise bu kitabı çevirirken yapılan isim yanlışlığını İslâmi terminolojiyi baz alarak, teknik bir hata kabul edip düzeltmek zorunda kaldık.[11] Oysa oryantalist kafa yapısıyla yazılmış eserin Müslüman bakış açısıyla adının değiştirilmesi "yanlış" olup; anakronizme düşülmüştür. Sir William Muir (ö.1905) der ki: "Biz Kur'an'ı Muhammed'in sözü olarak alırken, Müslümanlar onu Tanrı'nın sözü olarak alırlar."[12] demek suretiyle diğer oryantalistleri de temsil eder. "Oryantalistlere göre, Kur'an da vahiy kaynaklı değildi. Oryantalistler tarafından onun kaynağı hakkında Peygamber'in kendisi, Yahudi ve Hristiyan mukaddes kitapları, Cahiliye dönemindeki Hanifler, Sabiîler, İmruü'l-Kays veya Umeyye b. Ebi's-Salt gibi Arap şairleri olduğu yönünde görüşler ileri sürülmekteydi."[13]

Türkiye Türkçesine çeviride Rusça kısmının başındaki "Hazreti Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Sözleri" başlığı yadırganmıştır. Oysa oryantalist düşüncede, bırakın hadisleri, Kur'an-ı Kerim de Hazreti Muhammed'in sözü olarak kabul edilir. Yani "iki kapak arasındaki Kur'an metni" sabit olunca, geriye kalan sözleri de "Kur'an'a girmeyen sözler" olarak algılanmaktadır.

Tolstoy'un müsteşriklere paralel olarak düşünmüş olması normaldir. Bu yüzden eserin adını "Hazreti Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Sözleri" koymuş olmalıdır. Ama bunun nasıl yanlış algılandığı ve "doğru yapmak adına" kitabın adının nasıl değiştirildiği ortadadır. Çünkü doğrunun düşmanı -5'den seçmeli sorularda görüldüğü gibi- doğruya en yakın olan yanlıştır.

Aynı sene, Kitabı Türkiye Türkçesine çeviren Arif Aslan, Mayıs-Temmuz ayları arasında yapılan beş baskıdan (toplam 50.000) ve sonraki baskılardan etkilenmiş olmalı ki 2017 baskısına baktığımızda, Azerî Türkçesine çeviren kişilerin gölgede kaldığını;

---

11 Lev Nikolayeviç Tolstoy, Hz. Muhammed, Azericeden Türkçeye Çeviri: Arif Arslan, (Karakutu Yayınları, 2005).10, 11.

12 Hatice Er, Oryantalistlerin Kur'an Vahyi ve Kur'an'ın Kaynağına Yönelik İddiaları, (Konya: Necmeddin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016), 51; Selahattin Sönmezsoy, Kur'an ve Oryantalistler, (Ankara: Fecr, 1998), 80-85.

13 Ahmet Yücel, Hadis Tarihi, (İstanbul: İfav, 2013), 193.

isimlerinin zikredilmediğini görürüz. Bu yüzden biz bu çalışmada, daha özgün olduğunu düşündüğümüz 2005 baskısını (Karakutu Yayınları) esas aldık.

Abdullah Sühreverdî'nin hadisleri İngilizceye çevirmesi, 'tebliğ' anlamında bir harekettir. Gördüğümüz kadarıyla, Tolstoy üzerinde etkisini göstermiştir. Arapça ve Türkçeye tercümenin etkileri, seçkilerin önüne- arkasına yerleştirilen yazılar ve baskı sayılarından belli olmaktadır. Bu anlamda Kur'an'da "Sana düşen, duyurmaktır."[14] anlamında defalarca geçen ayetin anlamı ortaya çıkmaktadır.

4. Her Tercüme, Bir Tahribattır

Aslı Arapça olan hadislerin İngilizceye tercümesi kaçınılmaz olmakla birlikte aslından bir miktar uzaklaşmadır. Rusçaya çevrilmesi, çevirenin entelektüel ve edebiyatçı olması nedeniyle; Rusça metne değer katması olarak da anlaşılabilir. Ancak asıl tahribat, ardından gelen tercümelerde yaşanmaktadır.

"Hazreti Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Sözleri" adıyla yazılan kitabı Azerbaycan Türkçesine yapılan çeviriyi Türkiye Türkçesine çeviren yazar, dört bariyerden bahsetmektedir: "Takdir edersiniz ki, Türkçeye yaptığımız çeviri ile risalenin kazandığı dördüncü bir kimlikten de bahsedebiliriz. Birincisi, Arapçadan alınan hadislerin değiştirildiği ve Rusçaya geçerken kazandığı kimlik... İkincisi, eski (klasik) Rusçadan yeni Rusçaya geçerken kazandığı kimlik. Üçüncüsü, Rusçadan Azericeye geçerken kazandığı kimlik, dördüncüsü de Azericeden Türkçeye geçerken kazandığı kimlik."[15] 2005'te yapılan tercümenin 2017'de ne kadar farklı hale geldiğini görmek, beşinci kimliği göstermektedir. Bu durumda elimizdeki hadis tercümesi, bu haliyle "suyunun suyu ..." fıkrasından daha da öte gitmektedir. Çünkü aslı Arapça olan hadislerin İngilizceye çevirisi sonra Rusça çevirisi sonra Azerbaycan Türkçesine çevirisi ardından Türkiye Türkçesine çevirisinde iki farklı metnin karşımıza çıkması, merkezden ne kadar uzaklaşılmış olduğunu göstermektedir.

1940'larda İngilizce yayınlanan kitaptan çıkartılan metinler konusunda, "Arapçasını bulamadığımız ya da aslına uygun olmayan" gibi bir ifade kullanılarak; aydınlanmanın etkisi ile "pozitivist düşünen kişilerin tasarrufu" olduğu görülmektedir. Kitabın aslına müdahale olan bu tasarruflar, tercümelerde daha da artmaktadır. "Her tercüme, bir tahribattır." sözünden hareket edersek, bu metinler birkaç kere tahribata uğramıştır.

İngilizceden Rusçaya çevrilen seçilmiş metinlerin bir edebiyatçı tarafından yapılması kaygımızı azaltmaktadır. Nitekim bu metin, Türkçe tercümenin sonuna fotokopi olarak konulmuştur. Ancak Rusça bilmeyen bizler için bir anlam ifade etmemektedir.

[14] el-Mâide 5/99, en-Nahl 16/35, Nûr 24/54, el-Ankebût 29/18, Yâsîn 36/17, eş-Şûrâ 42/48.
[15] Tolstoy, Hz. Muhammed, (2005).16.

5. Seçkilerin Arapçaya Tercümesi

Tolstoy'un Seçkileri 1908'de yayınlandıktan iki yıl sonra da bir gazeteci tarafından Arapçası (Hikemu'n-Nebî Muhammed) yayınlanmıştır. Bu kitaba, Hz. Muhammed'in Hikmetli Sözleri" adı konulmuştur.

Arapça tercümelerden elimizde üç farklı baskı bulunmaktadır:

- Mısır-1915'de 2. Baskısı yapılmıştır. Selim Gabîn 1951 yılında öldüğüne göre, bu baskı bilgisi dâhilindedir. 1987'de 3. baskısı yapılmıştır. İlk baskıya uygun olarak yapıldığını sandığımız bu baskılarda yayıncının bir ilavede bulunmadığını düşünüyoruz. Burada mütercim, Önsöz'de, 'Tolstoy'un bu kitabı niçin yazdığı?' sorusu üzerinde durmaktadır:
    - Yazar, Rus Çarı ve hükümetine halkın durumunu anlatıp cesaretle yapılması gereken düzenlemeleri önermektedir.
    - Hristiyan Rus misyonerlerin Kazan'da, İslam'a uygun olmayan yayınlar yapmakta; bunları İslam'a mal ederek İslam'ı olduğundan başka göstermektedirler. Doğruyu söylemekten çekinmeyen Tolstoy'un bu küçük kitabı yazmıştır.

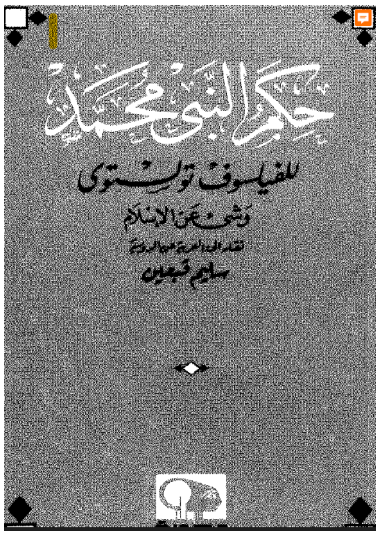

Tolstoy'un girişte: "Bunlar İslam şeriatının sahibinin değerli sözleridir. Hristiyanlığın öğretisinden geri kalmayan; insanı doğru yola götüren yüce hikmetler değerli öğütlerdir. İleride daha büyük bir kitap yazacağım." dediğini belirtmektedir.

    - Bu kitapçığı görünce, içindeki gerçekler beni tercümeye sevk etti. Hadislerin Arapçasını bulmakta zorlandım. Bu hizmetimin Müslümanlarca hoş karşılanmasını dilerim. Bütün Şarklılara hediyem olsun…"[16]

Muhtemelen ilk baskıya uygun olduğu için, burada mütercim hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Ardından Tolstoy'un kitapçığı (7-17) gelmektedir. Seçkilere numara verilmemiş olup bizim saydığımıza göre 59 haber bulunmaktadır.

Tolstoy hayatta iken Muhammed Abduh'un (ö.1905) kendisine yazdığı hitabe ve ölümü üzerine Arap şairi Ahmet Şevki Bey'in (ö.1932) yazdığı uzun şiiri ve başka bir şiir; ayrıca Tolstoy'un "örtü ve evlilik" konusunda bir yazısı bu baskıya eklenmiştir. Yine Rus dergilerinden birinde yayınlanan 'Nebi Muhammed' başlıklı, içinde Kur'an'dan seçme ayetlerin de bulunduğu bir yazı, 'İslam ve Müslümanlar Hakkında Yazarların Görüşü', adıyla uzun bir makale bulunmaktadır.[17]

---

[16] Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, (1987) 5-6.
[17] Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, (1987) 18, 20, 24, 28, 34, 44.

10 sayfalık yer tutan kitapçıktan 60 sayfalık kitap çıkarılması; etrafına 2 katlık bir yığılma olması kitapçığın önemini göstermektedir.

Yukarıda mütercim tarafından bu kitapçığın niye yazıldığı açıklamasına katılmakla birlikte, bize göre "Hristiyanlığı içine sindiremeyen Tolstoy bir 'arayış' içindedir. Esasen 'İtiraflarım' adlı eserinin içeriği bu arayışın belgesidir. Rusya'nın Kafkasya bölgesinde yaşayan Müslüman halklar onun dikkatini çekmektedir. 1852 yılında yazdığı "Hacı Murat" romanı, bu tanışıklığı açıkça göstermektedir.

- Daru'l-Meluhî-Dımaşk (1997) Bu baskının bir öncekine göre bazı özellikleri bulunmaktadır:

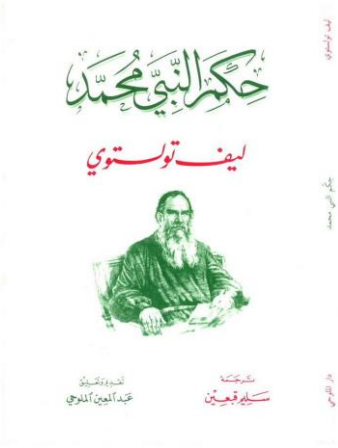

  - Yayıncının sözü: Abdulmuîn Meluhî kitabı babasının kitaplığında bulduğunu, eserin Kahire'de, 1912 yılında 'Tekaddüm' matbaasında basılmış olduğunu belirtmektedir.[18]
  - Yayıncı, bu baskıda mütercimin biyografisini vermektedir. (6) Selim'in Filistin'de, Rus okulunda okumuş bir Ortadoks Arap olduğunu (6) Osmanlılar zamanında muhaliflere katıldığı için Kahire'ye kaçtığını (1897), gazetelerde makaleler yazıp Rus yazarlardan tercümeler yaptığını, 1951 yılında öldüğünü (7) belirtmektedir.

Dergilerden derlediğini belirttiği 'İslam ve Müslümanlar Hakkında Yazarların Görüşü', adıyla uzun bir yazıyı (25-45) başa koymuştur. 'Nebi Muhammed' adlı bir yazıyı (46-60) İslam tarihiyle birlikte; Japonya'da Müslümanlığın yayılışına kadar uzanacak şekilde eklemiştir.

  - Tolstoy'un 'Hikemün-Nebi Muhammed' kitapçığı, Hz. Muhammed ve İslam hakkındaki girişten sonra hadislerle sürmektedir. (65-71) Bu baskıda hadislere numara verilmiştir. Toplamda 64 haber olup son haber 'Fatıma' ile ilgili olup önceki baskıda (1915) bulunmamaktadır.
  - Sonra Tolstoy'un "örtü ve evlilik" konusunda bir yazısı gelmektedir. (72-76) Mütercimin açıklaması bulunmaktadır. (77) Mütercimin eserlerinden sonra Muhammed Abduh'un Tolstoy'a mektupları yer almaktadır. (85-88)
  - Bu baskıya has olarak hadisler numaralandırılmış, bu numaralara göre, çağdaş Mahmut Arnavut tarafından hadislerin in tahrici yapılmıştır. (89-119)

Tahric, yani hadislerin kitaplarda geçtiği yerleri bulup gösterme, haberlerin sıhhati ile ilgilidir. Mütercimin sıkıntı çektiği Rusça hadisleri Arapça asıllarına döndürme işi değildir. Bu yüzden Tolstoy'un seçkilerine bir katkısı bulunmamaktadır.

[18] Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, (1997) 5.

Bu baskı, mütercim hakkında bilgi verme ve seçkilere numara verip haberlerin kaynağını gösterme özellikleri olsa da10 sayfalık kitapçığın nasıl 120 sayfa yapıldığının açık resmidir.

- Müesseset-i Hindavî- 2020, Birleşik Krallık: Bu baskı bize ve teknolojiye en yakın kitaptır. Mütercimin önsözüyle başlamaktadır. (7) Tolstoy'un 'Muhammed Kimdir?' yazısıyla başlamaktadır. (10-13) Sühreverdî'nin kısa önsözünden (14) sonra hadis/ haberler başlamaktadır. (17-20) Toplamda 58 haber bulunmaktadır. Ardından 'Nebi Muhammed' adlı İslam tarihiyle birlikte Kur'an'dan seçme ayetlerin de bulunduğu bir yazı gelmektedir. (31-38) 'İslam ve Müslümanlar Hakkında Yazarların Görüşü', adıyla uzun bir makaleyle son bulmaktadır. (39-51)

Mütercim, Arapça tercümenin Önsöz'ünde "Rusçasında geçen bazı hadisleri, hadis kitaplarında bulamadım. Anlaşılan bunlar bilge kişilerin sözleri veya Arapların ya da Avrupalıların Nebi'ye mal ettikleri sözlerdir."[19] derken mütercimin de bir ayıklama yaptığı anlaşılmaktadır.

Mütercim Selim "Tercümeyi titizlikle yaptığını; bir kelimeyi terk etmeyip manayı değiştirmediğini, kitabın Rusçasının aynısı olduğunu, vebali -tercüme edene değil- varsa yazara ait olduğunu"[20] söylese de, seçmelerde ilk paragrafı atlamış olduğu görülmektedir. Öncelikle "İman/ inanç ve affetme-1" konusunda geçen bir numaralı metnin, Arapçaya tercümede kitaptan çıkarılmış olmasını doğru bulmuyoruz. Kendi aklını Tolstoy'un aklından üstün gören aydınlanma kurbanları, "imanın akıldan öte bir şey olduğunu" bilmiyorlardır.

20. yüzyılda çok hızlı esen pozitif düşüncenin etkisi ile kitaptan çıkarılan ilk metin, mütercimin eserden çıkardığı ilk metin, aslında Tolstoy'un yadırgamadığı bir metin olmalıdır. Çünkü dinler akla sığmayacak kadar muhtevalıdır. Ayrıca "Hangi akıl?" sorusu önemlidir. Öncelikle Rus entelektüel Tolstoy'un aklı mı? Sonra eseri Arapçaya çeviren mütercim Selim'in aklı mı? Akl-ı Selim mi? Ya da İngilizce kitabın aslını tekrar yayınlarken "Arapçasına başvurduğu söylenen" elçilik görevlisinin aklı mı?

"Akıl akıldan üstündür" diyoruz ve edebiyatçı olmasının ötesinde filozof karakteri bulunan, ekonomik durumu iyi olduğu için kimseye eyvallah etmeyen bir yazardan bahsediyoruz. Onun ufkunun, düşüncelerinin, arayışının, bulduğu reçetenin işe yarayacağını; yaptığı seçkilerin 'bir çiçek buketi gibi' değerli olduğunu düşünüyoruz. Bundan 100 yıl öncesinin ufku, hayat şartları, imkânları, ihtiyaçları bu seçkide önem arz etmektedir. 450 hadisten 100 kadar metin seçmek, psikolojik ve sosyolojik özellikler taşıyan seçkilerin önemli olduğunu göstermektedir.

---

[19] Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, çev. Selim Gab'în, (Birleşik Krallık: Müesseset-i Hindavî, 2020, 17.

[20] Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, (1997), 20.

Üstelik Melûhî baskısında, ilk baskılarda olmadığı için mütercimle ilgisi olmadığını düşündüğümüz, Hz. Fatıma'yla ilgili 64 nolu haber bulunmaktadır.

Tercüme kitabın 4. Bölüm'üne kitabın aslı olan Rusça metin, fotokopi olarak eklenmişti. Bölüm başlığında ise -yukarıda fotokopisi görülmekte- "Hz. Muhammed'in Kur'an'a Girmeyen Hadisleri" yazmaktaydı. Müsteşriklerin böyle düşündüğü malumdur. Tolstoy da öyle düşünmüş olmalıydı.

Aslında Arapçaya yapılan tercüme, "haberlerin aslına dönüş" konusunda bir ümitti. Ancak gazeteci Ortodoks Arab'ın tercümesi, hatta haberlerin aslını bulmada zorlandığını itiraf etmesi bu umudumuzu yok etmiştir. Anlaşılan ilim "gazete haberciliği uğruna" popülerliğe feda edilmiştir.

Rusya'dan Arapçaya yapılan çeviride 58 metin bulunmaktadır. Bu durum, seçkilerin yarı yarıya azaldığını göstermektedir. Bazı metinler birleştirilmiş olsa da 1/3 oranında hadis metninin tercümeye alınmadığını anlaşılmaktadır. Nitekim Rusçadan Türkçeye yapılan tercümedeki ilk metnin, Arapçaya tercümede olmadığını söylemiştik. Hristiyan/ Katolik Arap bir gazetecinin, haber değeri taşıdığı için, o yıllarda heyecanla yaptığı tercüme, son derece eksiktir.

Kitabın adından içeriğine yapılan bu tasarruflar, "Tolstoy'un yaptığı seçmeler" konusunda netliği yok etmektedir.

Tercümelerdeki tahribatı gördükten sonra biz daha çok seçkilerin İngilizce metindeki yerini bulmak suretiyle de içeriği tespit etmeye gayret edeceğiz.

6. Abdullah Sühreverdî'nin Kitabının Kaynağı

Hadis sıradan bir söz olmayıp "Hz. Muhammed'in sözü" olduğu için çok özel bir konuma sahiptir. Bu yüzden sözün kaynağının belirtilmesi gerekir. Nitekim gelenekte hadis kitaplarının yazılışı da kaynak temellidir.

Kaynak gösterme "hadislere güven" oluşturma amaçlı bir çalışmadır. Nitekim Türkçe tercümenin dipnotlarında, mütercim tarafından hadislerin kaynağının bulunmaya çalışıldığını gördük.[21] Ancak mütercim hadis uzmanı olmadığından; el yordamıyla, tedavülde olan bazı hadis kaynaklarını göstermekle yetinmiştir.

Biz de bu "tercümeler serüveni" içinde dolaşırken Sühreverdî'nin kaynağının ne olduğunu düşündük. Bu hadisler –bize göre rivayetler/ haberler- ansiklopedik bir hadis kitabından derlenmiş olmalıydı. Çünkü meslekten olmayan Abdullah Sühreverdî bir derleme yapmıştı. Pan-İslamizm amaçlı bir müellifin amacı, bu rivayetlerin kendinden çok "içeriğinin" insanlığa bir reçete sunmasıydı. Bu anlamda doğru olması yeterliydi; Peygamber sözü olması ise bu sözlere ayrı bir güç katıyordu.

Arapça tercümenin "Daru'l-Meluhî-1997" baskısında çağdaş hadisçi Mahmud Arnavud'un tahricinde bazı ipuçları bulduk. "Kütübü Sitte" gibi temel hadis kaynakları dışında "Kenzu'l-Ummal" diye bilinen bir hadis ansiklopedisinden de kaynak gösteriyordu.[22] Yine "Hindî/Hintli" olarak bilinen bir müellifin, binlerce

[21] Tolstoy, Hz. Muhammed, (2005).41-44.
[22] Tolstoy, Hikemu'n-Nebi Muhammed, 1997.

rivayeti içinde barındıran eseri:“Kenzu’l-Ummâl” Alî el-Müttakî el-Hindî (ö.1567) Hindistanlı sûfî ve hadis âlimidir. onbeş yaşında Mâlvâ Sultanı Gıyâseddin Şah’ın hizmetine girdi. Bir müddet sonra saraydaki itibarlı hayattan sıkılıp tasavvufa yöneldi. 1536’da Mekke’ye gitti. İbn Hacer el-Heytemî (ö.1567) gibi âlimlerden ders gördü. Hindistan’a giderek Gucerât başkadısı oldu. İcraatndan rahatsz olan çevrelerin açma girişimleri üzerine tekrar Mekke’ye döndü. Hayatnn geri kalan kısmını Mekke’de ilim tedrîsi ve irad faaliyetleriyle geçirdi. Hicaz’daki Osmanlı idaresinden de itibar görmüş, Osmanlı topraklarından kendisine intisap edenler olmuştur. Yayımlanmış eserlerinden birisi: Kenzü’l- ummâl fî süneni’l-akvâl ve’l-ef’âl’dir.” [23] “Süyûtî’ye (ö.1505) ait üç eserdeki rivayetleri fıkıh konularına göre alfabetik olarak düzenlediği hadis kitabıdır. Herhangi bir konudaki hadislere topluca ulaşmak isteyenler için kolaylık sağlayan kitapta rumuzlarla hadislerin kaynağı belirtilmiş, sahabî ravisi zikredilmiş, varsa Süyutî'nin değerlendirmeleri ve sıhhat durumuyla ilgili bilgiler kaydedilmiştir. Kenzu’1-ummal'in telifi üzerine Müttaki el-Hindî için hocası Ebü'l-Hasan el-Bekrî, "Bütün insanlığın Süyutî'ye, Süyutî'nin de Müttaki'ye minnet borcu vardır." demiştir. Kenzü’l-ummâl’in Hindistan’da çeşitli baskıları yapılmıştır. Haydarâbâd baskısına (1895, 1945) göre 46.180, Beyrut neşrine (1969, 1970) göre 46.624 hadis bulunmaktadır.”[24] Sonuçta binlerce hadis / rivayetin içinden 450 civarında seçme yaptığı anlaşılmaktadır.

Arapça tercüme ve bunun dışındaki bazı hadis/rivayetlere yaptığımız tahric çalışmasında kaynağının Kenzu’l-Ummâl olduğu kanaatine varmış bulunuyoruz. Bu noktadan hareketle Abdullah Suhreverdî’nin derlemesinin ve ondan yapılan Rusça seçmelerin Arapça kaynağının Kenzu’l-Ummâl olduğu düşünüldüğünde, haberlerin orijinal metinlerine ulaşmak daha kolay olacaktır.

7. Tolstoy’un Seçkilerinin İçeriği

Tolstoy, eserin İngilizce (1905) baskısından seçerek, Rusça bir buket oluşturmuştur. Seçkilerin sıralaması ile bu haberlerin kitapta yer alış sırası birbirine uymamaktadır. Yazarın seçki yapma tarzı, bir ‘tercih’ olmalıdır. Seçkileri değerlendirmenin en iyi yöntemi, Rusça baskısından hareket etmektir. Biz tercümeden hareket ettiğimiz için, yukarıda açıklama yaptığımız üzere, tercümelerin tahribatına maruz kaldık. Ancak Türkçe yapılan “ilk baskıdaki tahribatın en az” olduğunu düşünerek, seçkileri değerlendirmeyi 2005 baskısından yaptık.

[23] Azmi Özcan. “Ali el-Muttakî”, Diyanet İslâm Ansiklopedisi, 32/222-223, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006. (Kısaltarak)

[24] İbrahim Canan, Kenzu’l-Ummâl, Diyanet İslam Ansiklopedisi (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002) 25/262-263. (Kısaltarak)

Tolstoy'un bu seçkileri için, Türkçe çevirinin baskısında yayıncı "Evrensel Tavsiye" başlığı altında giriş yapmaktadır: "Hz. Muhammed'in sevgiye ait sözleri ve davranışları, hoşgörü, ahlâk, adalet, doğruluk ve daha birçok evrensel değerin yine Tolstoy'un ifadesiyle "aklı başında" bir insanı celp ve cezp etmemesi zaten düşünülemezdi."[25] Buradan hareketle, yayıncının içerik hakkında bir kanaat belirttiğini görürüz.

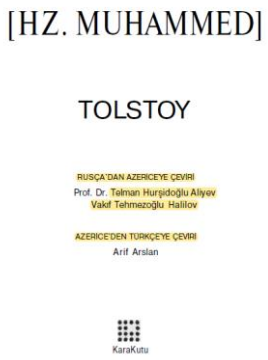

Biz ise, yaptığımız 'göreceli' anahtar kelime ve kavramlardan hareketle, kabataslak bir sonuca ulaşmaya çalıştık. Her metin için, Türkçe tercümede verilen metin numaralarını esas aldık. Buna göre, ilk sıralarda yer alan kelime ve kavramlar, Türkiye Türkçesi'ne çeviri numaralandırmasına göre (Karakutu-2005) şöyledir:

- İyilik: 5, 23, 26, 30, 33, 66, 92; Kötülüğe karşı iyilik: 15; Sadaka: 21, 82, 85, 90, Yardım: 4, 7; Merhamet: 16, 17, 86, 91; Doğruluk: 3, 62 olmak üzere 20 kere geçmektedir.
- Tevazu: 31, 32, 69; Kanaat: 43, 80, 81; Gönül zenginliği: 6, 77**;** Öfkeyi yenme: 8, 27; Affetmek: 1, 93 olmak üzere on iki kere geçmektedir.
- Mümin: 25, 35, 44, 58, 63; İman 84, Müslüman: 68, 71, 76 olmak üzere **9** kere geçmektedir.
- Sevgi: 2, 24, 69, 91; Empati: 9, 18, 70 olmak üzere 7 kere geçmektedir.
- İlim: 52, 53, 55, 56 olmak üzere **dört** kere geçmektedir.
- Şu konular ise 2 kere geçmektedir: Sorumluluk: 87, 88; El emeği: 29, 47; Züht: 78, 79; Kadın&erkek: 51; Kadın&nimet:60; Zina: 22, 45; Dinin bozulması: 50, 54 ; Ölüm: 42, 57 olmak üzere **iki** kere geçmektedir.
- Şu konular ise ilgili rakamlarda bir kere geçenlerdir**:** İnanç (1) Cennet ve cehennemin kuşatılması.(10) itaat (11) Oburluk (12) İhlas (13) İnsanın yaratılış gayesi (14) samimiyet (19) Sırat-ı Müstakim (20) Kötülük: 23; Münafık (25) Niyet (28) Hidayet (34) Tartışmadan kaçınmak (36) Büyük günah (37) Kabir (38) Nefisle cihat (39) Çalışmak (40) İbadet (41) Riya (46) İmtihan (48) Dua (49) Tevekkül (59) Nimet (60) Fani dünya (61) Yalan (62) Kusurları yüze vurmamak.(64) Susmak (65) Dil yarası (72) Dargınları barıştırma (73) Akıl (74) Mülayim olmak. (75) Allah'a yakınlaşmanın yolu (83) Nezaket, Şehadet.(89).

Böylece, içinde ibadet konularının yer almadığı; sosyal hayatla ilgili iyi, güzel, doğru şeyler dile getirilmektedir. Neticede "Dünyayı, iyilik kurtaracaktır."

[25] Tolstoy, Hz. Muhammed, (2005), 17.

8. Sonuç ve Öneriler

Osmanlı Devleti'nin zayıflaması sürecinde, zamanın güçlü devleti İngiltere önce Hindistan'ı sonra Mısır'ı işgal etmiştir. Bu dönemde kurtuluş reçetesi olarak ortaya atılmış fikirlerden biri de 'Panislamizm'dir. Bu düşüncenin etkisiyle genç avukat Sühreverdî, kitabını İngilizce yazmıştır. 'Pan-İslamizm için yanıp tutuşan genç bir adam' görevini yapmıştır. Ancak ırkçılığın imparatorlukları parçaladığı bir çağda, 'Emperyalist Batı'nın karşısında, potansiyel olarak sömürüye maruz kalan halkı Müslüman ülkelerin inançları doğrultusunda birleşmeleri mümkün olamamıştır.

1900'lerin başında bu esere ulaşan Tolstoy, özelde Rus halkının genelde insanlığın yararlanması için bir reçete olarak yazmıştır. Tolstoy'un 450 civarındaki metinden 100 kadar gül devşirip yaptığı bu buketin sanat değeri ve güzelliği vardır. Bu güzellik Tolstoy'un arayış içinde olan ruhunda saklıdır. Biz bu özellik ve güzelliklerin ne olabileceğini, olabildiğince metinlerden hareketle ortaya koymaya çalıştık. Ancak seçkilerin hadis kokulu rivayetler olması tercümede korunsa da Tolstoy'un tercümeye kattığını düşündüğümüz "edebîlik" sadece Rusça metin için geçerli olmalıdır.

100 yılı aşan bir sürecin 70 yılı Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dine soğuk bakan komünist yönetimler altında geçmiştir. Tolstoy'un seçkilerinin ilk yıllarda etkisini gösterdiğini Arapçaya çeviriler, yaptığı baskılar ve bu yayınlarda ana metine eklemlenen yazılarda görmekteyiz. Sovyetlerin dağılmasıyla (1991) bu baskının kalktığının hissedilmiş; yeni yüzyılın başlarında (2005) Azerbaycan Türkçesi'ne tercüme edilmiştir. Ardından Türkiye Türkçesine tercüme gelmiştir.

Türkçe ve Arapça tercümelerde, seçki metne eklemlenen ilaveler için 'daha iyi anlaşılması' gerekçe gösterilse de yazarın şöhretinden yararlanmak için 10 sayfalık kitapçığın "nasıl kitaba dönüştürüldüğü" görülmüştür. Özellikle Türkçede "arka arkaya yapılan baskılar", yayıncı ve çevirenin beklentilerinin gerçekleştiğini göstermektedir.

Tercümelerde gördüğümüz sıkıntılardan da anlaşılacağı üzere, daha sağlıklı bir değerlendirme, Rusça bilen ve doğrudan seçkilerden hareketle sevgi, sadaka, ilim vb. kavramlardan hareket edebilen biri tarafından yapılabilecektir. Bulduklarımız ümmetin malı bulamadıklarımız ümmetin çocuklarının omuzlarında vebaldir. Her şey, hadisin sübutu ve anlaşılması içindir.

Aslı Arapça olan hadis / haberlerin İngilizce> Rusça serüveninde Arapça 'ya dönüş Sühreverdî'nin bu seçkileri Ali Muttakî'nin "Kenzu'l-Ummâl" adlı eserinden yaptığı ortaya çıktığından; seçkilerin ruhuna dönüş, bu eserdeki yerlerini bularak sağlanacaktır.

Anahtar kelimelerden hareketle yaptığımız sıralamada iyilik, doğruluk, sadaka, mümin, sevgi, ilim kavramlarının öncelikli olarak yoğunluk teşkil ettiklerini görmekteyiz. İyiliğin başı çektiği, ona sevginin eşlik ettiği; bilginin desteklediği bir dünya özlemi çekilmektedir. Ancak sosyal hayata hitap eden, iki veya bir kere geçen kavramların önemsiz olduğu söylenemez. Bunlar Hıristiyanlığı içine sindiremeyen ve bir 'arayış' içinde olan entelektüel Tolstoy'un, özelde Rus halkına genelde insanlığa, sunmuş olduğu bir reçeteydi. Sühreverdî'nin kitabından seçilerek yazılan bu reçete, Rusya'da gerçekleşen 1917 devrimi ve devamında gerekli etkiyi gösterememiş; gün yüzüne çıkmak için yeni yüzyılı beklemiştir.

Tolstoy'un seçkilerine göre, dünyayı iyilik kurtaracaktır.

Kaynakça

Aynî, Ebû Muhammed, Bedreddin Mahmûd b. Ahmed b. Musa Hanefi. Umdetü'l-Kârî şerhi Sahihi'l-Buhârî, Beyrut: Daru İhyai't-Turasi'l-Arabî, ts.

Câhız, Ebû Osman, Amr b. Bahr b. Mahbub Kinanî Leysî. el-Beyân ve't-tebyîn, Beyrut: Mektebetü Hilal, 1423.

Canan, İbrahim. "Kenzu'l-Ummâl". Diyanet İslam Ansiklopedisi, 25/262-263. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.

Er, Hatice. Oryantalistlerin Kur'an Vahyi ve Kur'an'ın Kaynağına Yönelik İddiaları, Konya: Necmeddin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.

Işık, Mustafa. 5N1K'dan Hareketle Hadisleri Anlama Yöntemi, Ankara: Fecr, 2019.

Özcan, Azmi. "Ali el-Muttakî". Diyanet İslam Ansiklopedisi, 32/222-223. İstanbul: Türkiye Diyanet VakfıYayınları, 2006.

Sönmezsoy, Selahattin. Kur'an ve Oryantalistler, Ankara: Fecr, 1998.

Suhrawardy, Abdullah Al-Mamun. The Sayings of Muhammad By Allama Sır Abdullah Al-Mamun Al-Suhrawardy, London: Arcibald Constable,1905.

Suhrawardy, Abdullah Al-Mamun. The Sayings of Muhammad By Allama Sır Abdullah Al-Mamun Al-Suhrawardy, London: John Murray, 1954.

Tolstoy, Lev Nikolayeviç. Hikemu'n-Nebi Muhammed, çev. Selim Gab'în, Dımaşk: Daru'l-Meluhî, 1997.

Tolstoy, Lev Nikolayeviç. Hikemu'n-Nebi Muhammed, çev. Selim Gab'în, Mısrıyye li'n-Neşri ve't-Tevzî, 1987.

Tolstoy, Lev Nikolayeviç. Hikemu'n-Nebi Muhammed, çev. Selim Gab'în, Birleşik Krallık:Müesseset-i Hindavî, 2020.

Tolstoy, Lev Nikolayeviç. Hz. Muhammed, Azerice'den Türkçeye Çeviri: Arif Arslan, Karakutu Yayınları, 2005.

Tolstoy, Lev Nikolayeviç. Hz. Muhammed-Tolstoy- Lev Tolstoy'un Hz. Muhammed'le İlgili Gizlenen Kitabı, çev. Dr. Arif Aslan, İstanbul: Çalıkuşu, 2020.

Yücel, Ahmet. Hadis Tarihi, İstanbul: İfav, 2013.

EXTENDED SUMMARY

Content of Tolstoy's (d.1910) Hadith Selection

We can benefit from social sciences to understand hadiths and to grasp their universal significance. One of them is literature. As a matter of fact, the Arab writer Câhız (d.255/869) saved a hadith called "Umar's sermon" in his literature book because he found it literary.

At the beginning of 1900 the Russian literati Tolstoy reaches the English version of the book 'The Hadiths of Muhammad'. This work is a hadith book written by Abdullah Me'mun Sühreverdî (d.1935) in English and published in 1905.

It is to translate the hadiths originally in Arabic into English, to enable those who speak English to access that information. In religious terminology, it is called communion. In the 19th century, the enlightened of Muslim countries, whose people fell into a colonial state, produced works in the dominant language. One of them took place in India, which was a British colony. Abdullah Me'mun Suhrawardi is a young lawyer from India who was educated in England.

Tolstoy selected 93 of the nearly 450 texts in this book and translated them into Russian and published them in 1909. The selection of nearly 100 texts that Tolstoy, who has a philosophical view as well as being a author, made before 1910 under the name of 'Hadiths of the Prophet Muhammad that are not included in the Qur'an is important for us. Do Tolstoy's (death 1910) hadith selections give us an opportunity to understand the hadiths and their importance in the universal dimension?

Since these elections coincided with the time before the Bolshevik revolution; the administration, which is distant from all religions, should have been sensitive to this book, too. On the cover of the Turkish translation, the information about 'Lev Tolstoy's 'The Hidden Book of Muhammad' has been informed. Since it was published in 1909 and the author died a year later, we think that the booklet written/published during the Tsarist period received its fair share in a country where was viewed cool towards religion after the Bolshevik Revolution (1917).

Considering that the work written in Russian was immediately translated into Arabic, the 10-page work became a book with additions and it has been published many times, it had a greater impact in the Arab world. Translator Selim Gabin is an Orthodox Arab from Palestine who studied at a Russian school. He writes articles in newspapers and makes translations from Russian authors. The text, cut in half in this translation, has been sacrificed to popularity 'for the sake of journalism'.

There are 93 texts in the translation from Russian to Turkish. When the English version of the selected book was published in the 1940s, it is called 'We re-translated 150 of the 451 hadiths in the original publication and deleted 35 of which we could not find the original Arabic.' What would the 35 differences be? That's why we cannot find some texts translated from Russian to Turkish in the original English text. However, Tolstoy has benefited from the book published in 1905 that auditions he published in 1909; made elections.

Based on all these problems, what could be our method?

We will try to determine of the 93 texts, which subjects they attach importance to based on the 'keywords'. We will try to reveal what these features and beauties can be, based on the texts as much as possible.

What conclusions can we reach after all this?

This bouquet made by Tolstoy, who is a author and also has a philosophical view, has artistic value and philosophical and literary beauties. These beauties are hidden in Tolstoy's searching soul. However, the destruction in the translations reveals that there is a need for a Russian-speaking researcher.

At first glance, these texts are emerges as issues based on universal values about love, tolerance, justice, mercy, equality, truth, morality, etc.

Returning to Arabic in the adventure of hadiths/news in English-Rush in the original Arabic language since it has been revealed that Sühreverdî made these selections from Ali Muttaki's work named "Kenzu'l-Ummâl"; the return to the spirit of the selections will be achieved by finding their place in this work.

What we find is the property of the ummah, what we cannot find is a burden on the shoulders of the children of the ummah. Everything is for the comprehending and correct understanding of the importance of the hadith.

Keywords: Hadith, Tolstoy, Muhammad, Suhrawardy, Selection.

© Copyright of Journal of Strategic Research in Social Science (JoSReSS) is the property of SRA (Science Research Associates) Strategic Research Academy & Academic Publishing© and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.